

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

תוכן עניינים

- א. כמין כוורת היה לה בתנור ודומה כמין טבלא מרובעת.....1
- ב. דחקו זבין ומצורעין ונכנסו לעזרה בפסח הבא בטומאה.....3
- ג. אחת שתי הלחם ואחת לחם הפנים לישתן ועריכתן בחוץ ואפייתן בפנים ואינן דוחות את השבת.....3

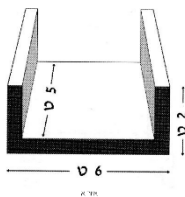
דף צה.

א. כמין כוורת היה לה בתנור ודומה כמין טבלא מרובעת

כבר התבאר לעיל דף צד: שצורת לחם הפנים י"א¹ שהוא כמין תיבה פרוצה כלומר כל חלה מהן מרובעת שנאמר (שמות שם פסוק ל) לַחֵם פָּנִים שִׁיהִיו לוֹ פָּנִים רַבִּים² כמבואר להלן בדברי בן זומא דף צו.

ולאחר עשיית הדפנות, לדעה זו, נותרה ללחם תחתית רחבה, מרובעת, דהיינו, שאינה עגולה, ובעלת ארבע צלעות, אבל לא היו צלעותיה שוות, אלא היתה בצורת מרובע ארוך

וצורת תיבה פרוצה היא תיבה שניטל כיסויה, וכן הדפנות שלאורכה מכאן ומכאן³, ולא נותרו בה אלא התחתית ושתי דפנות לרוחבה זו כנגד זו. וכך בלחם הפנים, כזה

¹ רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ה הלכה ט ענין רש"י שמות כה כט, והנוכת הבית (חפ"ן) סי' נב והר המוריה וזבח תודה מנחות צד ב ד"ה והלכה, בדעתו, ועי' רשב"ם שמות שם ורבנו בחיי שם ומנחת חינוך מ' צז אות ט וזבח תודה שם שפסקו כר' חנינא שכן משמע מהמשנה. עיין ערוה"ש העתיד סי' קי סכ"ב ועי' כס"מ שם, לפי שהוא עדיף מר' יוחנן וקשיש מיניה, וחשוב כמו תנא, ועי' לח"מ שם, שהוא משום שבגמ' מנחות שם הקשו על ר' יוחנן ות"י בדוחק, וכע"ז בזבח תודה שם.

² שהלחם צריך להיות בעל ששה פנים, והיינו שיהיה מרובע, ולא עגול, שעל ידי כך הלחם מוקף מארבעה צדדים ומלמעלה ומלמטה. הר המוריה

³ רגמ"ה שם צד ב ד"ה כמין תיבה, ושטמ"ק שם; עי' רש"י שם ד"ה כמין תיבה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

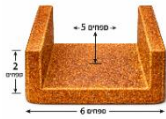
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

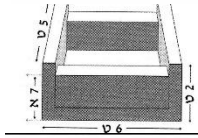

הכנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

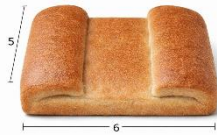
י"א שכופל את ראשיו לאורכו מכאן ומכאן, עד שתחתיתו הוא ששה טפחים ועל ידי כך תהיינה לו שתי דפנות זקופות זו כנגד זו⁴. כזה ➔

וי"א⁵, שלחם הפנים היה מוקף בארבע דפנות, ולא היה פרוץ משני צידיו, אלא שהדפנות לאורכו היו נמוכות בשיעור אצבע מהדפנות לרוחבו. כזה ➔

ולדעות אלו⁶ התבנית בה נאפה לחם הפנים היתה כעין זה והיתה מנוקבת כדי שתשלוט האש בכל הלחם⁷ ➔

וי"א⁸, שדפנות הלחם לא היו זקופות, אלא משכיב את הכפל על תחתיתו של הלחם. כזה ➔

ולדעה זו⁹ תבנית שאפו בה לחם הפנים היתה כעין זה. ➔

דף צה:

⁴ רש"י כאן ועל התורה וכ"כ ברבינו בחיי שם
⁵ מרכה"מ בד' רמב"ם שם, שהדפנות לאורך הלחם היו בגובה שבע אצבעות, וזו כוונת רמב"ם, והדפנות לרוחבו היו בגובה שני טפחים
⁶ וגובה התבנית היה צריך להיות גובה שני טפחים לתמוך בדפנות הלחם, וכבר התבאר בדרף צד. שדעת רש"י שהתבנית שאופין בה היתה של מתכת, ואפשר שדעת רש"י שעיקר קדושת הלחם בתנור ולא היתה התבנית אלא לתמוך בדפנות וכדי שיאפה היטב ולהכי לא היה כלי שרת ולא עשאוהו של זהב, ואע"ג שאין עניות במקום עשירות מ"מ התורה חסה על ממונו של ישראל שלא ישרף ועוד שאינו נאפה יפה בזהב כמו בשל מתכת.
⁷ תוד"ה כמין כוורת, והרמב"ם לא הביאו
⁸ דעת הרמב"ם שם שכתב "והשולחן אורכו שנים עשר טפה ורחבו ששה טפחים, נותן אורך החלה על רוחב השולחן נמצאת החלה יוצאת שני טפחים מכאן ושני טפחים מכאן, וכופל את היוצא מכאן ומכאן וישאר בין שני הקצוות רוח באמצע" וכך ביארו מהר"י קורקוס ורדב"ז. ועי' רדב"ז שם, שאף לפ"ד הלחם היה כמין תיבה פרוצה, כיון שהיה ריוח בין שני הקצוות של הכפלים
⁹ והיא דעת הרמב"ם ולשיטתו י"א שעובי הדפנות היה לאחר הקיפול שבע אצבעות ולכן הכלי בו נאפה היה בעל דפנות נמוכות יותר וכבר התבאר בדרף צד: שדעת הרמב"ם שהכלי שאופים בו היה זהב, ואפשר שכיון שמקפלים את הלחם, לא היה צריך כלי לאפות בו אי לאו שהוא כדי לקדשו ולהכי בעי כלי שרת מזהב.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

ב. דחקו זבין ומצורעין ונכנסו לעזרה בפסח הבא בטומאה

כבר התבאר במסכת פסחים דף עט. ודרף צה. שקרבן ציבור או קרבן פסח שהיו רוב הקהל שמקריבין אותו טמאין למת, ה"ז יעשה בטומאה ויתעסקו בו הטמאים והטהורים כאחד ויכנסו כולן לעזרה, אבל הטמאים בטומאה אחרת כגון זבין וזבות ונדות ויולדות וטמאי שרץ ונבלה וכיוצא בהן, לא יתעסקו ולא יכנסו לעזרה ואף על פי שנעשה בטומאה.

ולהלכה אם¹⁰ עברו ועשו או נכנסו לעזרה חייבין כרת על הביאה ומיתה על העבודה, שלא נדחית אלא טומאת המת בלבד.

והפסח¹¹ שהקריבוהו בטומאה שהרי זה נאכל בטומאה, אינו נאכל לכל טמא אלא לטמאי מת שנדחית להם הטומאה הזאת ולכיוצא בהן מטמאי מנע טומאות¹², אבל הטמאים שהטומאה יוצאה עליהן מגופן, כגון זבים וזבות נדות ויולדות ומצורעים לא יאכלו ממנו ואם אכלו פטורין, מפי השמועה למדו שהנאכל לטהורין חייבין עליו משום טומאה, והנאכל לטמאין אין חייבין עליו משום טומאה, אפילו אכלו טמאי המת מהאימורים שלו פטורין.

ג. אחת שתי הלחם ואחת לחם הפנים לישתן ועריכתן בחוץ ואפייתן בפנים ואינן דוחות את השבת

¹⁰ רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ד הלכה יב

¹¹ רמב"ם הלכות קרבן פסח פרק ז הלכה ח

¹² וזה קאי כשנמא או אחר עשיית הפסח דבכה"ג אוכלים כיון שהפסח נעשה בצבור בטומאה בין לטמאים בין לטהורים, אבל טמא שרץ וכיוצא בשעת עשיית הפסח אינו עושה הפסח בטומאה. אבן האזל הלכות ביאת המקדש שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

שתי הלחם הקרבים¹³ בחג הביכורים, ולחם הפנים¹⁴ י"א שבשונה משאר מנחות לישתן ועריכתן בחוץ¹⁵, ואפייתן בפנים בעזרה¹⁶ ככל המנחות. וי"א¹⁷ שלישתן עריכתן ואפייתן בפנים. ולכו"ע הרוצה ללוש ולערוך ולאפות בפנים, רשאי לעשות כן לדברי הכל¹⁸.

¹³ רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ח הלכה ז

¹⁴ פרק ה הלכה ז

¹⁵ כ"כ בלח"מ ומל"מ שם משום דשתי הלחם ולחם הפנים אינם מעונות שמן אבל המנחות המעונים שמן בעינן בפנים דומיא דחביתי כ"ג. ובהר המוריה מבואר דהוא משום דבתנור העינן שישה בפנים במקום זריזים משא"כ בלישה ועריכה וכדלהלן. משמע דלחם הפנים אינו נילוש בפושרין כיון שנעשה בחוץ ודעת תוס' מנחות נה ע"א שכיון שהוא של הציבור ציבור שאני ואף בחוץ זהירים בכל. לקוטי הלכות מנחות נה ע"א זבח תודה ד"ה כל

¹⁶ הטעם הוא דבעינן שהתנור יקדש את הלחם וקי"ל דאין כלי שרת מקדשים כי אם בפנים וכמו שפסק רבינו סוף פ"ד מהל' פסה"מ. מל"מ שם ועיין להלן מש"כ מהר המוריה, שלדעת רבינו י"ל שאין דעתו לקדש בתנור או שאינו מתקדש כיון שאינו בזמנו, אלא מעמא דאופה בפנים היינו משום דצריך להיות במקום זריזין. ונשאר עוד לבאר דאמאי בעי מפי זריזות באפיה יותר מלישה ועריכה אשר ע"ז נשאר בקושיא בש"ס. והיה לי לכאורה טעם נכון כי בלישה ועריכה כלם זריזין בזה והוי דומיא דשאר מצות אבל באפיה דבעינן דווקא עצים יבשים ותנור של מתכת וחם כדאיתא בפסחים ל"ז א' וכל הדברים הללו לא שייך רק בפנים ולא בחוץ אבל לישא ועריכה הא כל זמן שעוסקין בכצק אינו מחמיץ כדאיתא שם מ"ח ב' משא"כ באפיה ואף על גב דל"ד דכאן היה נילושות בפושרין כדאיתא לעיל פי"ב ממעה"ק הכ"א משא"כ בשאר מצות כבר כתבו התוס' שם במנחות ג"ה א' דציבור שאני ויכולין ליהדר בזה משא"כ כשהוא בתוך התנור לא נשתנה ציבור מיחיד וק"ל. אך טעם זה לא יתכן אשתי הלחם ועוד דגם בלישה ועריכה הא בשאר מצה בעינן שיאפה פחות משיעור חלה כדאי' שם בפסחים משא"כ הכא דהיתה כל חלה שתי עשרונים ודווקא לומר דגם ע"ז יועיל הטעם דציבור שאני ואולי מחמת זה נשאר הש"ס בקושיא ומ"מ לא אירחי מהלכתא והבן.

¹⁷ כך מוכרח דדעת רש"י דהא קי"ל מדת יבש נתקדשה ורש"י פי' בסוגיא אלמא מדת יבש נתקדשה דמדת יבש היא עשרון שנמדד בו ואם היתה מדת יבש מוקדשת היה נפסל ביוצא דס"ל לרש"י דכל שנתקדש בכלי נפסל ביוצא, וא"כ ע"כ לישתן ועריכתן בפנים. עיין מל"מ כאן. ועיין מעשה רקח שהביא מעשה רקח "שוב מצאתי נוסח אחר כתב יד קדמון שכתוב בדברי רבינו לישתן ועריכתן ואפייתן בפנים ואם זה גירסא אמיתית יתיישב יותר, כל הקושיות דלהלן.

¹⁸ לקוטי הלכות מנחות צה ב, ועי' זבח תודה שם ד"ה גם, שכשם שלר' שמעון רשאי לאפות בפנים ועי' שו"ת שו"מ תנינא ח"ד סי' נו, שלפני קידוש הלחם אסור להכניסו בפנים, משום שמכניס חולין בעזרה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

אין אפיית לחם¹⁹ הפנים דוחה את השבת²⁰ ולא את יום טוב, אלא בערב שבת אופין אותן ועורכין אותן למחר, ואינו נפסל בלינה²¹, וכן אין עשייתן של שתי הלחם דוחה יום טוב ואין צריך לומר שבת אלא אופין אותן מערב יום טוב שנאמר (שמות יב פסוק טז) הוא לְבַדּוֹ יַעֲשֶׂה לָכֶם וְלֹא לְגִבּוּהָ.

¹⁹ שם הלכה ה ושם הלכה י

²⁰ בלח"מ תמה דהא הקשו בגמרא הא גופא קשיא אמרת לישתן ועריכתן בחוץ אלמא מדת יבש לא נתקדשה והדר תני ואפייתן בפנים אלמא מדת יבש נתקדשה ואמרו שם מאי קושיא דילמא עשרון לא מקדש תנור מקדש אלא אי קשיא הא קשיא ואפייתן בפנים אלמא תנור מקדש ואין דוחות את השבת איפסילא וכתבו שם התוספות ז"ל ותברא מי ששנה זו לא שנה זו ע"כ. וכיון דנראה דפליגא רישא אסיפא דלמ"ד תנור מקדש אפייתן בפנים ודוחות את השבת דהא איפסילא בלינה, ומ"ד אין דוחות את השבת אית ליה דתנור אין מקדש ואפייתן בחוץ א"כ קשה על רבינו ז"ל איך פסק תרווייהו דסותרן אהדדי ועוד דדעת רבינו דמדת יבש נתקדשה. ותי' וי"ל דרבינו ז"ל מפרש דהתנור מקדש קצת ואינו מקדש לגמרי אינו מקדש ליפסל בלינה אבל מקדש שתהא אפייתו בפנים. וכעין זה במעשה רקח, ועיין מ"מ שכתב שהתוס' חולקים בזה ארש"י וס"ל דאינו נפסל ביוצא אפילו אי מדת יבש נתקדשה, אלא שקושית הגמ' היא דאי מדת יבש נתקדשה מינניא מלתא אי אפיק להו אבראי, ובגמ' תירצו לזה דהאי תנא ס"ל דעשרון אינו מקדש אבל תנור מקדש. אלא שקשה יאפו בחוץ בתנור של חול אלא נראה שהטעם הוא דבעינן שהתנור יקדש את הלחם וקו"ל דאין כלי שרת מקדשים כי אם בפנים וכמו שפסק רבינו סוף פ"ד מהל' פסה"מ. ועיין בהר המוריה דליכא למימר דלא נתקדשו בקדושת התנור דשחיטת הכבשים הוא דמקדשי לה דהא רבי גופיה דס"ל דשחיטת כבשים מקדשי ללחם ומ"מ ס"ל במנחות ע"ב ב' דתנור מקדש ליה ליפסל בלינה יעו"ש היטיב ואף על גב דלענין יוצא לא מיפסל עד שישחוט הכבשים מ"מ יש לחלק בין לינה ליוצא, אמנם כתב שלכאורה יש ליישב על פי המבואר ביומא כ"ט ב' ובמנחות ק' א' דכלי שרת אין מקדשין אלא בזמנן וא"כ אינו נפסל בלינה כיון דלא חל ע"ז כלל שם קדושה. דאף דאופין בתנור קדוש כיון דאופין בע"ש ובעיו"ט אין התנור מקדש כל שבלינה אין מונח בכלי שרת א"נ י"ל לפי מאי דפסקינן דכלי שרת אין מקדשין אלא מדעת והכא הא אין דעתו לקדש דאכתי לא מטא זמנייהו ובזה ס"ל דא"צ תנור לקדש וא"כ לא בעי כלל קידוש תנור ומכוין שלא לקדש והא דאופה בפנים היינו משום דצריך להיות במקום זריזין והנה בלחם הפנים דמעון לבונה א"כ בלא"ה הלחם לא נתקדש וכדעת ר' חנינא דס"ל כן במנחות ה' ב' דאין זה קדוש בלא זה. ואמטו להכי אין קשיא מהא דכתב רבינו דכלי יבש נתקדש דמ"מ הכא לא מהני לאפסולי בלינה מכל הנך טעמי, ועוד טעם נוסף בזה דכלי שרת אין מקדשין אלא בפנים בעזרה והכא מיירי שמודד בחוץ.

²¹ ומתחלה היה ס"ל דהתנור מקדשן ממש לאפסולי בלינה רק דהעשרון לא מקדש והקשה ע"ז הש"ס מאי שנא תנור מעשרון והשיב עלה מאי קושיא דילמא ס"ל דמדת יבש לא נתקדשה ותנור מקדש שפיר ושוב הקשה דהא קשה ליה כיון דהתנור מקדש איפסל ליה בלינה והשיב עלה רב אשי דגם התנור לא מקדש והא דבעי אפייה בפנים הוא לא משום דבעי קידוש תנור רק כי היכי דליהוי אפיה במקום זריזין ואהכי מקשה א"כ ליבעי נמי לישא ועריכה במקום זריזין ונשאר בקושיא א"כ שפיר לא נתברר אמאי נשתנה אפיה דבעי במקום זריזין מלישה ועריכה דלא בעי במקום זריזין ושפיר אתיין דברי רבינו (בפי' המשניות) לגי' דילן דרו"ק היטיב. הר המוריה לדרכו הנ"ל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ג 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

